

SKOV ÉS BILKA

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2006. január 10.*

A C-402/03. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Vestre Landsret (Dánia) a Bírósághoz 2003. szeptember 29-én érkezett 2003. szeptember 26-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Skov Æg**

és

a **Bilka Lavprisvarehus A/S,**

valamint

a **Bilka Lavprisvarehus A/S**

és

Jette Mikkelsen, illetve

Michael Due Nielsen

* Az eljárás nyelve: dán.

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, P. Jann (előadó), C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Schiemann és J. Makarczyk tanácselnökök, C. Gulmann, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, K. Lenaerts, P. Kūris, Juhász E. és G. Arestis bírák,

főtanácsnok: L. A. Geelhoed,

hivatalvezető: H. von Holstein hivatalvezető-helyettes,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2004. november 17-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Skov Æg képviseletében G. Lett és U. Christrup advokater,
- a Bilka Lavprisvarehus A/S képviseletében J. Rostock-Jensen advokat,
- J. Mikkelsen és M. Due Nielsen képviseletében J. Andersen advokat,
- a dán kormány képviseletében J. Molde, meghatalmazotti minőségben, segítője P. Biering advokat,

- a spanyol kormány képviselőjében L. Fraguas Gadea és E. Braquehais Conesa, meghatalmazotti minőségben,

- az Európai Közösségek Bizottsága képviselőjében N. B. Rasmussen és G. Valero Jordana, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2005. január 20-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya a hibás termékekért való felelősségre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1985. július 25-i 85/374/EGK tanácsi irányelv (HL 1985. L 210., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 257. o., a továbbiakban: irányelv) értelmezése.

- 2 A kérelmet egyrészt J. Mikkelsen és M. Due Nielsen (a továbbiakban: károsultak), illetve a Bilka Lavprisvarehus A/S (a továbbiakban: Bilka), másrészt a Bilka és a Skov Æg (a továbbiakban: Skov) közötti jogvitában terjesztették elő, amelynek tárgya a károsultak által elszenvedett kár megtérítése iránti kérelem, miután azok elfogyasztották a Skov által termelt és a Bilka által forgalomba hozott tojásokat.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

- 3 Az irányelv első preambulumbekzdéséből következően az irányelv elfogadásának alapja, hogy „közelíteni kell a tagállamok azon jogszabályait, amelyek a hibás és ebből kifolyólag kárt okozó termékek gyártóinak felelősségét szabályozzák, mivel ezek eltérése a verseny torzulását eredményezheti, hatással lehet az áruknak a közös piacon belüli szabad mozgására, és a fogyasztók eltérő szintű védelmét eredményezheti”.
- 4 Az irányelv második preambulumbekzdéséből következően az irányelv által kialakított felelősségi rendszer alapja az a megállapítás, hogy „egyedül a gyártó objektív felelőssége jelenti – tekintettel a technika korunkban egyre növekvő fontosságára – a modern műszaki termelésből eredő kockázatok méltányos megosztása problémájának megfelelő megoldását”.
- 5 Az irányelv 1. cikke értelmében:

„A termék gyártója felel a termék hibája által okozott kárért.”

- 6 Az irányelv 3. cikke értelmében:

„1. A »gyártó« a végtermék, az alapanyag, a résztermék előállítója, valamint az, aki önmagát a termék gyártójaként adja meg nevének, védjegyének vagy egyéb megkülönböztető jelzésének a terméken történő feltüntetésével.

2. A gyártó felelősségének sérelme nélkül minden személyt, aki üzleti tevékenysége körében eladás, bérlet, lízing vagy az értékesítés bármely formája céljából terméket a Közösségbe importál, ezen irányelv alkalmazása szempontjából gyártónak kell tekinteni, és gyártóként felel.

3. Ha a termék gyártója nem állapítható meg, a termék minden szállítója gyártónak tekintendő, kivéve ha ésszerű időn belül tájékoztatja a károsultat a gyártónak vagy annak a személyéről, akinek a terméket szállította [helyesen: a gyártónak vagy annak a személyéről, aki neki a terméket szállította]. Ugyanez vonatkozik az importált termékekre, ha ezek tekintetében a (2) bekezdés szerinti importőr nem állapítható meg, abban az esetben is, ha a gyártó neve fel van tüntetve.”

7 A gyártó felelősségének megállapításával kapcsolatban az irányelv 4. cikke kimondja, hogy „[a] kárt, a hibát és a hiba és a kár közötti okozati összefüggést a károsult bizonyítja”. A 7. cikk felsorolja azokat az eseteket, amikor a gyártó nem felelős, többek között akkor, ha a terméket nem ő hozta forgalomba, ha a hiba a termék forgalomba hozatalának időpontjában nem állt fenn, ha a terméket nem értékesítés céljából gyártotta, ha a hiba a hatóságok által hozott, kötelező érvényű szabályoknak való megfelelésből ered, valamint ha a hiba a termék forgalomba hozatalának időpontjában meglévő ismeretek szerint nem volt felismerhető.

8 Az irányelvben előírt felelősségi rendszer és a nemzeti jogokban meghatározott felelősség közötti kapcsolatra vonatkozóan az irányelv 13. cikke kimondja:

„Ez az irányelv nem érinti a károsultnak a szerződéses vagy szerződésen kívüli vagy egy, az ezen irányelvről szóló értesítés időpontjában fennálló különös felelősségi rendelkezések alapján fennálló igényét.”

A nemzeti szabályozás

- 9 A dán kormány által előadott magyarázatból következik, hogy az irányelv elfogadása előtt mind a gyártó, mind a szállító hibás termékekért való felelősségét Dániában az ítélkezési gyakorlat szabályozta. Dániában a hibás termékekért való felelősség a felróhatóság fogalma alapján az általános polgári jogi felelősség alapján került megítélésre. Az ítélkezési gyakorlat fejlődése bizonyos esetekben ugyanakkor oda vezetett, hogy a gyártó felelőssége még felróhatóság hiányában is megállapításra került. A szállító viszont felel a termelési és értékesítési láncban lejjebb lévő gazdasági szereplők felelősségéért.
- 10 Az irányelvet a dán jogba a hibás termékekért való felelősségről szóló, 2000. november 28-i 1041-es törvénnyel módosított 1989. június 7-i 371. sz. törvény (a továbbiakban: 371. sz. törvény) ültette át. A dán kormány kifejtette, hogy e törvény egyrészt a hibás termékekért való felelősségnek az irányelvben előírt rendszerét a gyártóra hárította, másrészt kimondta azt az – ítélkezési gyakorlat alapján már létező – szabályt, hogy az egyes közvetítő gazdasági szereplők felelősségéért a szállító köteles felelni. Az ítélkezési gyakorlatban egyebekben kialakított szabályok továbbra is alkalmazásban maradnak.
- 11 A 371. sz. törvény 4. cikke a „gyártó” és a „szállító” fogalmát a következőképpen határozza meg:

„1. Gyártónak minősül egy végtermék, résztermék vagy alapanyag előállítója, egy termény előállítója vagy begyűjtője, valamint az, aki önmagát a termék gyártójaként adja meg nevének, védjegyének vagy egyéb megkülönböztető jelzésének a terméken történő feltüntetésével.

2. Gyártónak minősül az a személy is, aki üzleti tevékenysége körében eladás, bérlet, lízing vagy az értékesítés bármely formája céljából terméket a Közösségbe importál.

3. Az, aki a terméket üzleti tevékenysége körében anélkül hozza forgalomba, hogy gyártónak kellene tekinteni, szállítónak tekintendő.

[...]"

- 12 Ugyanezen törvény 6. cikke meghatározza a gyártó termékfelelősségének elvét. E törvény 10. cikke értelmében:

„A hibás termékért a károsultakkal és az értékesítés láncban előtte szereplő szállítókkal szemben a szállító közvetlenül felel.”

- 13 A 371. sz. törvény 11. cikkének (3) bekezdése értelmében az a szállító, aki a hibás termék által okozott kárt megtérítette a károsultnak, jogát ruházással a károsult helyébe lép a termelési és értékesítési láncban előtte szereplő gazdasági szereplőkkel szemben.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 14 A károsultak, miután elfogyasztották az általuk a Bilka egy üzletében vásárolt tojásokat – amelyeket a Bilka saját maga szerzett be az azokat termelő Skovtól –, szalmonellafertőzést kaptak.

15 A károsultak beperelték a szállító Bilkát, amely azonban a gyártó Skovra hárította a felelősséget.

16 2002. január 22-i ítéletében az Aalborg Byret kimondta, hogy a tojások hibásak voltak, a hiba és az elszenvedett kár között létezett okozati összefüggés, és hogy a károsultaknak semmilyen mulasztás nem róható fel. A Bilka tehát köteles volt kártérítést fizetni a károsultaknak, a Skov pedig köteles volt e kártérítést a Bilka részére megtéríteni.

17 E körülmények között – a Bilka és a Skov fellebbezése alapján – a Vestre Landsret úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Ellentétes-e az irányelvvel [...] egy olyan jogi rendszer, amelyben a szállító – az irányelv alapján – anélkül felel, hogy korlátozná a gyártó felelősségét?

2) Ellentétes-e az irányelvvel [...] egy olyan rendszer, amelyben a szállító az ítélkezési gyakorlattal összhangban köteles – az ítélkezési gyakorlat alapján – a gyártó vétkességén alapuló felelősségével korlátlanul felel a termék által a fogyasztó személyében vagy javaiban okozott kárért?

3) Hivatkozással:

- a Miniszterek Tanácsának [1025.] ülésén [1985. július 25-én] készült jegyzőkönyvre, annak 2. pontja értelmében:

„a 3. és a 1[3]. cikk értelmezésével kapcsolatban a Tanács és a Bizottság egyetért abban, hogy semmi sem tiltja azt, hogy egy tagállam nemzeti jogalkotása a közvetítők felelősségére vonatkozó szabályokat fogadjon el, mivel azok felelősségére az irányelv nem terjed ki. Abban is egyetértés van, hogy az irányelv értelmében a tagállamok határozhatják meg a felelőség – több felelős gyártó (lásd 3. cikk) és a közvetítők közötti – megosztásának szabályait”

- az irányelv 13. cikkére [...]

az a kérdés, hogy az irányelv tiltja-e, hogy egy tagállami szabályozás értelmében jogilag a szállító felelős a termékért, feltéve hogy a szállító – a [371. sz.] törvény [4.] cikke (3) bekezdésének első mondatában meghatározott fogalma alapján – az a személy, aki a terméket üzleti tevékenysége körében anélkül hozza forgalomba, hogy a termékfelelősségről szóló irányelv 3. cikkének meghatározása értelmében gyártónak kellene tekinteni.

- 4) Tiltja-e [...] az irányelv, hogy a tagállamok a termékfelelősséggel kapcsolatban olyan jogi szabályozást vezessenek be, amelynek értelmében a szállító – aki saját maga nem a gyártó, és az irányelv 3. cikkének megfelelően nem is tekinthető gyártónak – köteles felelni:

- az irányelv értelmében a gyártó felelősségével?

- az ítélkezési gyakorlat alapján a fogyasztók személyében vagy javaiban okozott kárért való termékfelelősséggel összefüggésben a gyártó vétkességen alapuló felelősségével?

A szóban forgó jogszabály értelmében:

- a) a szállító az, aki a terméket üzleti tevékenysége körében anélkül hozza forgalomba, hogy gyártónak kellene tekinteni (a [371-es] törvény [4.] cikke (3) bekezdésének első mondata);
 - b) a gyártó felelősségre vonható, és a szállító csak ennek hiányában köteles felelni (a [371-es] törvény 10. cikke);
 - c) a szállító a gyártóval szemben visszkeresettel élhet (a [371-es] törvény 11. cikkének (3) bekezdése).
- 5) Tiltja-e az irányelv [...] azt, hogy egy tagállam olyan, jogszabályban nem rögzített, de az ítélkezési gyakorlattal az irányelvet megelőzően kialakított szabályt tartson hatályban, amelynek értelmében a szállító – aki saját maga nem a gyártó, és az irányelv 3. cikkének megfelelően nem is minősül gyártónak – köteles felelni:

- az irányelv értelmében a gyártó felelősségével?

- az ítélkezési gyakorlat alapján a fogyasztók személyében vagy javaiban okozott kárért való termékfelelősséggel összefüggésben a gyártó vétkességén alapuló felelősségével?

A szóban forgó ítélkezési gyakorlattal kialakított szabály értelmében:

- a) a szállító az, aki a terméket üzleti tevékenysége körében anélkül hozza forgalomba, hogy gyártónak kellene tekinteni (a [371-es] törvény [4.] cikke (3) bekezdésének első mondata);
- b) a gyártó felelősségre vonható, és a szállító csak ennek hiányában köteles felelni (a [371-es] törvény 10. cikke);
- c) a szállító a gyártóval szemben visszkeresettel élhet (a [371-es] törvény 11. cikkének (3) bekezdése)."

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 18 Kérdéseivel – amelyeket érdemes együttesen vizsgálni – a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy tiltja-e az irányelv, hogy egy tagállam úgy szabályozza a szállító felelősségét, hogy az a gyártó felelősségével köteles helytállni.

- 19 Ezzel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy az irányelv felelősségi rendszere, amely az 1. cikk értelmében a gyártót terheli, objektív felelősség. Ezt az irányelv második preambulumbekzdése kifejezetten is alátámasztja. Ugyanez következik a károsult által bizonyítandó elemeknek az irányelv 4. cikkében található felsorolásából, valamint azon, az irányelv 7. cikkében előírt esetekből, amelyekben kizárt a gyártó felelőssége.
- 20 A kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy ellentétes-e az irányelv egyrészt azzal a nemzeti szabályozással, amelynek értelmében az irányelv által előírt és a gyártót terhelő objektív felelősség a szállítóra száll át, másrészt azzal a nemzeti szabályozással, amely a gyártó vétkességén alapuló felelősségéért a szállítót teszi felelőssé.
- 21 A kérdések megválaszolásához bevezetésképpen meg kell határozni az irányelvben alkalmazott harmonizáció mértékét.

Az irányelvben alkalmazott harmonizáció mértékéről

- 22 A C-52/00. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben (EBHT 2002., I-3879. o., 12. pont), a C-154/00. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben (EBHT 2002., I-3879. o., 12. pont) és a C-183/00. sz., González Sánchez ügyben (EBHT 2002., I-3901. o., 25. pont) 2002. április 25-én hozott ítéletben a Bíróság megállapította, hogy a tagállamoknak a hibás termékért való felelősség szabályozásra rendelkezésére álló mérlegelési lehetőségét teljes mértékben maga az irányelv szabályozza, ezért azt annak szövegéből, céljából és szerkezetéből kell levezetni.
- 23 E szempontok vizsgálatát követően a Bíróság megállapította, hogy az irányelv által szabályozott kérdésekben annak célja teljes körűen harmonizálni a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit (a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet 24. pontja, valamint a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet 20. pontja).

- 24 A jelen eljárásban a károsultak és a dán kormány arra hivatkoznak, hogy az irányelv nem harmonizálja teljes mértékben a hibás termékekért való felelősséget, hanem csak a gyártó hibás termékekért való felelősségét. Az irányelv 1. és 3. cikkének megfogalmazása alapján arra hivatkoznak, hogy az irányelv nem szabályozza a szállító felelősségét, és a tagállamok mérlegelésére bízta a felelősök körének meghatározását.
- 25 Az irányelv 1. cikke meghatározza a termék hibája által okozott kárért való felelősséget, amely a szóban forgó termék gyártóját terheli.
- 26 Az irányelv 9., 6. és 2. cikke külön-külön meghatározza a „kár”, a „hiba” és a „termék” fogalmát. A „gyártó” fogalmát az irányelv 3. cikke határozza meg. Ez utóbbi rendelkezés (1) bekezdése értelmében e fogalom a termék előállítóját jelöli. Ugyanezen rendelkezés (2) bekezdése értelmében a „gyártó” fogalmába beletartozik az is, aki a terméket a Közösségbe importálja. Az irányelv 3. cikkének (3) bekezdése alkalmazásával – ha a gyártó nem állapítható meg – a szállító tekintendő gyártónak, kivéve ha az ésszerű időn belül tájékoztatja a károsultat azon szállító személyéről, akitől a terméket beszerezte.
- 27 Az irányelvre irányuló javaslat indokolása [COM(76) 372 végleges dokumentum, HL C 241., 9. o.] – amelyre a dán kormány hivatkozik – 1. cikkének e) pontjában felsorolja azokat az indokokat, amelyek miatt megfelelőnek tűnt a gyártó felelősségének meghatározása. Az indokolás – amely az említett javaslat 1. és 2. cikkére hivatkozik, amelyekből lényeges módosítás nélkül az irányelv 1. és 3. cikke lett – a következőképpen foglalható össze.
- 28 Elismerve annak lehetőségét, hogy a szállítónak a hibás termékért – az irányelvben előírt szabályok alapján – fennálló felelőssége megkönnyítené a károsult által kezdeményezett bíróság előtti eljárást, meg kell állapítani, hogy e könnyebbségnek az volna az ára, hogy valamennyi szállító köteles volna magát biztosítani e felelősséggel

szemben, ez pedig a termékek jelentős drágulásához vezetne. Egyebekben e lehetőség keresetek megsokszorozódásához is vezetne, amelynek során minden szállító az ő saját szállítóját perelné, míg végül eljutnak a gyártóhoz. Tekintettel arra, hogy az esetek túlnyomó többségében a szállító a terméket úgy adja újból el, ahogy megvette, és – mivel a termék minőségét csak a gyártó befolyásolhatja –, megfelelőnek tűnik a hibás termékekért való felelősséget a gyártóra hárítani.

29 E megállapításokból következően – a gyártási és értékesítési lánc egyes gazdasági szereplői eltérő szerepének mérlegelését követően – esett a választás arra, hogy a hibás termékek által okozott kárért való felelősség viselése tekintetében az irányelvben előírt jogi szabályozás alapján fő szabály szerint a gyártó a felelős, az importőr és a szállító pedig csak konkrétan meghatározott esetekben felel.

30 A károsultak és a dán kormány által előadott elemzéssel ellentétben az irányelv 1. és 3. cikke nem korlátozódik a gyártó hibás termékért való felelősségének szabályozására, hanem meghatározza, hogy a gyártásban és az értékesítésben részt vettek közül kinek kell viselni az irányelvben meghatározott felelősséget.

Az objektív felelősségnek az irányelv értelmében a szállítóról a gyártóra való átszállásáról

31 Kérdései első részével a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy az irányelvet úgy kell-e értelmezni, hogy az ellentétes az olyan nemzeti szabállyal, amelynek értelmében a szállító az irányelvben előírt, a gyártót terhelő és rá telepített objektív felelősséggel korlátlanul felel.

- 32 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az irányelv 1. és 3. cikke meghatározza azoknak a felelősöknek a körét, akikkel szemben a károsult az irányelvben előírt felelősségi rendszer alapján keresetindítási joga van (lásd jelen ítélet 29. és 30. pontját).
- 33 Mivel az irányelv célja – mint az jelen ítélet 23. pontjában is kifejtésre került – teljes körűen harmonizálni az általa szabályozott kérdéseket, a felelősöknek az irányelv 1. és 3. cikkében meghatározott körét kimerítő felsorolásnak kell tekinteni.
- 34 Az irányelv 3. cikkének (3) bekezdése csak abban az esetben írja elő a szállító felelősségét, ha a gyártó személye nem állapítható meg. A dán jogalkotó – a 371. sz. törvény 10. cikkében annak előírásával, hogy a hibás termékért a szállító közvetlenül köteles felelni a károsultakkal szemben – szélesebb körben határozta meg azon felelősök körét, akikkel szemben a károsultnak az irányelvben előírt felelősségi rendszer alapján keresetindítási joga van, mint amit az irányelv előír.
- 35 A dán kormány arra hivatkozik, hogy a nemzeti jogszabályok alapján a szállítóra nem tartozik önálló felelősséggel, mivel ő a károsultakkal szemben csak akkor köteles felelni, ha a gyártó – akivel szemben visszkeresetet indíthat – felelősségre vonható. A szállító helyzete tehát az egyetemleges felelősségen alapuló kezességhez hasonló.
- 36 Ez az elem nem meghatározó. Azonkívül, hogy az említett nemzeti szabályozás rendszere a szállítóra a közösségi jogalkotó által indokolatlannak tartott terhet is ró (lásd a jelen ítélet 28. pontját), egyúttal eljárások számát is megsokszorozza, miközben a károsult által a gyártó ellen – az irányelv 3. cikkében előírt esetekben –

benyújtható közvetlen kereset célja pontosan ezek elkerülése (lásd a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet 40. pontját, illetve a jelen ítélet 28. pontját).

- 37 Mindebből következően az irányelvet úgy kell értelmezni, hogy az ellentétes az olyan nemzeti szabályozással, amelynek értelmében a szállító korlátlanul köteles felelni az irányelvben előírt és a gyártót terhelő felelősségéért.
- 38 A dán kormány álláspontja szerint ugyanakkor az irányelv 13. cikke – amelynek értelmében az irányelv nem érinti a károsultnak a szerződéses vagy szerződésen kívüli felelősség alapján fennálló igényét – jogalapot képezhet az irányelv rendszerében a gyártónak felróható felelősségnek a szállítóra történő kiterjesztéséhez.
- 39 Ezzel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy a fent hivatkozott Bizottság kontra Franciaország ügy 21. pontjában, a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügy 17. pontjában, valamint a fent hivatkozott González Sánchez ügy 30. pontjában a Bíróság az irányelv szövegének, céljának és szerkezetének elemzését követően kimondta, hogy annak 13. cikke nem értelmezhető úgy, hogy a tagállamoknak lehetőségük van fenntartani az említett irányelvben előírttól eltérő, a hibás termékekért való általános felelősségi rendszert.
- 40 A dán kormány ezen ítélkezési gyakorlatnak a fent hivatkozott, a Miniszterek Tanácsának 1985. július 25-i ülésén készült jegyzőkönyv 2. pontjában tett, a 3. és 1 [3]. cikkre vonatkozó nyilatkozat alapján történő felülvizsgálatát kéri, amelynek

értelmében e rendelkezések nem tiltják, hogy a tagállamok nemzeti jogalkotása a közvetítők felelősségére vonatkozó szabályokat fogadjon el.

- 41 Az irányelv hatálybalépése előtt az ítélkezési gyakorlat által kialakított és az irányelvet átültető törvényben megerősített, a szállítónak a gyártó felelősségével való helytállását kimondó nemzeti szabály fenntartásának érdekében a dán kormány az említett jegyzőkönyv 16. pontjában szereplő nyilatkozatra is hivatkozik, amelyben a Tanács kifejezte „akaratát, hogy a tagállamok – amelyek a fogyasztóvédelem terén jelenleg az irányelvben előírtnál kedvezőbb rendelkezéseket alkalmaznak – a védelem e szintjének csökkentése céljából ne hivatkozhatnak az irányelv által kínált lehetőségekre.”
- 42 E tekintetben elsőként emlékeztetni kell arra, hogy ha egy tanácsi jegyzőkönyvben szereplő nyilatkozat semmilyen formában nem jelenik meg a másodlagos jog rendelkezésének szövegében, akkor az az említett rendelkezés értelmezéséhez sem használható fel (lásd különösen a C-292/89. sz. Antonissen-ügyben 1991. február 26-án hozott ítélet [EBHT 1991., I-745. o.] 18. pontját és a C-375/98. sz., Epsom Europe ügyben 2000. június 8-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-4243. o.] 26. pontját).
- 43 Másodsorban a dán kormány által hivatkozott két nyilatkozat – ellentétben a szöveg megfogalmazásával és szerkezetével – nem igazolja felelősök irányelvben előírt körének módosítását. Azokra különösen nem lehet hivatkozni annak engedélyezéséhez, hogy a tagállamok az irányelv 3. cikkének (3) bekezdésében kimerítően felsorolt eseteken kívül a szállítóra hárítsák az irányelvben előírt és annak értelmében a gyártót terhelő felelősséget.

44 A dán kormány azon érvelését illetően, hogy az irányelv ilyenfajta értelmezése alapján Dániában a fogyasztóvédelem szintjének csökkenését vonná maga után, meg kell állapítani, hogy az irányelvben előírt felelősségnek a szállítókra való kiterjesztése a közösségi jogalkotó hatáskörébe tartozik, amelynél adott esetben Dánia kezdeményezheti az érintett rendelkezések módosítását.

45 E körülmények alapján tehát a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdések első részére azt a választ kell adni, hogy az irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabály, amelynek értelmében a szállító – az irányelv 3. cikkének (3) bekezdésében kimerítően felsorolt eseteken kívül – ezen irányelvben előírt és a gyártót terhelő objektív felelősséggel felel.

A gyártó vétkességén alapuló felelősségének szállítóra való átruházása

46 Kérdéseinek második részében a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy ellentétes-e az irányelvvvel egy olyan nemzeti szabály, amelynek értelmében a szállító köteles korlátlanul felelni a gyártónak a hibás termék által okozott kárért való felelősségéért.

47 Ezzel kapcsolatban emlékeztetni kell a fent hivatkozott, Bizottság kontra Franciaország ügyben hozott ítélet 22. pontjára, a fent hivatkozott, Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet 18. pontjára, valamint a González Sánchez ügyben

hozott ítélet 31. pontjára, amelyekben a Bíróság kimondta, hogy az irányelv 13. pontja úgy értelmezendő, hogy az abban létrehozott rendszer nem zárja ki a károsultnak a szerződéses vagy szerződésen kívüli felelősségi rendszer alkalmazását, ha azok jogalapja különböző, mint például a rejtett gyártási hibákért vagy meghibásodásért való kellékszavatosság.

- 48 E körülmények alapján a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdések második részére azt a választ kell adni, hogy az irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes egy olyan nemzeti szabály, amelynek értelmében a szállító a gyártónál felmerülő hiba miatt korlátlanul köteles felelni.

Az ítélet időbeli hatályának korlátozásáról

- 49 A károsultak és a dán kormány – amennyiben a Bíróság nem fogadná el az irányelvnek az általuk szorgalmazott értelmezését – azt kérik a Bíróságtól, hogy korlátozza ítéletének időbeli hatályát. Kérelmük alátámasztására elsősorban azt hozzák fel, hogy az ítélet súlyos következményekkel járna a jogbiztonságra, és jelentős pénzügyi hatást gyakorolna az irányelv hatálybalépése óta lezárt nagy számú, hibás termékekért való felelősséggel kapcsolatos jogvita károsultjaira nézve.
- 50 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azon értelmezés, amelyet a Bíróság valamely közösségi jogszabály kapcsán fejt ki az EK 234. cikkben ráruházott hatáskör gyakorlása során, szükség esetén magyarázza és pontosítja e szabály jelentőségét és terjedelmét, amely szerint azt hatálybalépésének időpontjától értelmezni és alkalmazni kell, illetőleg értelmezni és alkalmazni kellett volna. Ebből következik,

hogyan az így értelmezett szabályt a bíróság alkalmazhatja és alkalmaznia kell az értelmezés iránti kérelemről határozó ítélet előtt keletkezett és létrejött jogviszonyokkal kapcsolatban, ha egyebekben adottak a feltételek az említett szabály alkalmazásával kapcsolatos pernek a hatáskörrel rendelkező bíróság előtti megindításához (lásd különösen a 24/86. sz. Blaizot-ügyben 1988. február 2-án hozott ítélet [EBHT 1988., 379. o.] 27. pontját és a C-415/93. sz. Bosman-ügyben 1995. december 15-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-4921. o.] 141. pontját).

- 51 Ezzel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság csakis kivételes esetben, a jogbiztonság közösségi jogrendhez tartozó elvének alkalmazásánál folyamodhat ahhoz, hogy korlátozza valamennyi érdekelt lehetőségét egy olyan rendelkezésre történő hivatkozásra, amelyet a Bíróság a jóhiszeműen létrehozott jogviszonyok vitatása vonatkozásában értelmezett. Egy ilyen korlátozásról való döntéshez két alapvető feltételnek kell teljesülnie, amelyek az érdekelt jóhiszeműsége és a súlyos zavarok veszélye (lásd különösen a C-57/93. sz. Vroege-ügyben 1994. szeptember 28-án hozott ítélet [EBHT 1994., I-4541. o.] 21. pontját és a C-372/98. sz. Cooke-ügyben 2000. október 12-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-8683. o.] 42. pontját).
- 52 Meg kell ugyanakkor említeni, hogy a 371. sz. törvény 11. cikkének (3) bekezdése értelmében a dán jogalkotónak lehetősége volt egy – a legtöbb jogrendszerben ismert – visszkereset intézménye kialakítására, amelyben előírta, hogy az a szállító, aki a hibás termék által okozott kárt megtérítette a károsultnak, jogutódlással a gyártó helyébe lép. Meg kell tehát állapítani, hogy fő szabály szerint a károsulttal szemben felelős szállító kárát a gyártó a jogbiztonságot garantáló feltételek mellett megtérítheti.
- 53 E körülmények alapján annak vizsgálata nélkül, hogy a szállító indíthat-e korábban már kártérítésben részesült károsult ellen keresetet, illetve az érdekelt jóhiszeműségének mérlegelése nélkül is megállapítható, hogy a károsultak és a dán kormány kérelme nem fogadható el, mivel semmilyen elemet nem hoztak fel azon

érvelés alátámasztására, hogy jelen ítélet – amennyiben joghatása időben nem volna korlátozott – súlyos zavarokhoz vezetne.

A költségekről

- 54 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

A hibás termékekért való felelősségre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1985. július 25-i 85/374/EGK tanácsi irányelv úgy értelmezendő, hogy:

- azzal ellentétes egy olyan nemzeti szabály, amelynek értelmében a szállító – az irányelv 3. cikkének (3) bekezdésében kimerítően felsorolt eseteken kívül – az irányelvben előírt és a gyártót terhelő objektív felelősséggel felel;

- az nem ellentétes olyan nemzeti szabályozással, amelynek értelmében a szállító a gyártó vétkességén alapuló felelősségével korlátlanul köteles felelni.

Aláírások